

**Een archeologisch inventariserend
veldonderzoek door middel van boringen
aan de Dorpsstraat 6 – 8 te Langenboom,
gemeente Mill en Sint Hubert (NB)**

W.J.F. Thijs & M. Stiekema

ARC-Rapporten 2009-201

Geldermalsen
2009
ISSN 1574-6887

Colofon

Een archeologisch inventariserend veldonderzoek door middel van boringen aan de Dorpsstraat 6–8 te Langenboom, gemeente Mill en Sint Hubert (NB)

ARC-Rapporten 2009-201
ARC-Projectcode 2009/539

Tekst

W.J.F. Thijs & M. Stiekema

Afbeeldingen

W.J.F. Thijs & M. Stiekema

Redactie

N. van Malssen

definitieve versie

Autorisatie — A. Ufkes

Uitgegeven door

ARC bv

Postbus 41018

9701 CA Groningen

ISSN 1574-6887

Geldermalsen, 2009

Een recente lijst van de ARC-Rapporten is te vinden op www.arcbv.nl

---

Projectgegevens

Projectnaam	Langenboom - Dorpsstraat 6-8
Projectcode	2009/539
Archisnummer	37337
Projectleider	drs. A.J. Wullink
Contact	0345-620101, a.j.wullink@arcbv.nl
Oprachtgever	Econsultancy Swalmen, M. Stiekema
Contact	0475-504961, stiekema@econsultancy.nl
Bevoegd gezag	Gemeente Mill en St. Hubert
Contact	0485 - 460300
Toetsing	Monumentenhuys Brabant, mw. A. Visser
Contact	0162-511833

Locatiegegevens

Toponiem	Dorpsstraat 6-8
Plaats	Langenboom
Gemeente	Mill en St. Hubert
Provincie	Noord-Brabant
Kaartblad	45F
RD-coördinaten	N: 178650/412640 O: 178669/412592 Z: 178650/412546 W: 178607/412582
Oppervlakte	3.200 m ²

Beschrijving onderzoekslocatie

Geologie	Formatie van Beegden veelal met een dek van de Formatie van Boxtel, Laagpakket van Wierden
Geomorfologie	Bebouwing
Bodem	Haarpodzolgronden (Hd30) en hoge zwarte enkeerdgronden (zEZ21), grondwatertrap VII
Historische situatie	Heide tot midden 19e eeuw, grasland tot 1934, bebouwd tot op heden
Archeologische verwachting	In het hele plangebied kunnen archeologische resten voorkomen uit alle archeologische perioden. De kans op het voorkomen van de resten is laag tot hoog.

Legenda

Onderzoekslocatie

Afbeelding 1. Topografische kaart van de onderzoekslocatie en omgeving, voorzien van RD-coördinaten. Bron: Topografische Dienst Nederland.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding tot het onderzoek

In opdracht van Econsultancy uit Swalmen heeft Archaeological Research & Consultancy (ARC bv) een verkennend archeologisch inventariserend veldonderzoek (IVO) door middel van boringen uitgevoerd aan de Dorpsstraat 6-8 te Langenboom (afb. 1). Aanleiding tot dit onderzoek vormt de sloop van de huidige bebouwing, waarna er 12 woningen met bijbehorende ontsluiting en een hof met parkeervoorzieningen zullen worden gerealiseerd. Hierbij zal ongeveer 25% van het gebied worden bebouwd, waarbij het plangebied tot een nog niet bekende diepte zal worden verstoord. Op het perceel bevindt zich een aannemersbedrijf. Het zuidelijk deel van de onderzoekslocatie is bebouwd met een werkplaats. Op het noordelijk deel van de onderzoekslocatie bevindt zich een loods. Het overige terreindeel is onbebouwd. Hier bevindt zich een betonverharding. Conform de Wet op de archeologische monumentenzorg dient het plangebied eerst te worden onderzocht op de aanwezigheid van archeologische waarden.¹ Het veldwerk is uitgevoerd op 27 augustus 2009 door drs. M. Stiekema van Econsultancy, onder leiding van drs. A.J. Wullink van ARC bv. Het archeologisch onderzoek is uitgevoerd conform de eisen die gesteld worden in de Kwaliteitsnorm voor de Nederlandse Archeologie (KNA versie 3.1).²

1.2 Onderzoeksgeschiedenis

In augustus 2009 is een bureau-onderzoek verricht door Econsultancy (Stiekema 2009) Het archeologisch verwachtingsmodel uit het bureau-onderzoek vormt het uitgangspunt voor dit inventariserend veldonderzoek en is hieronder weergegeven.

Op grond van de verzamelde archeologische en aardwetenschappelijke informatie is de volgende gespecificeerde verwachting opgesteld:

Uit de landschappelijke ligging nabij de Peelhorst-rand en uit archeologische waarnemingen uit de omgeving, blijkt dat het plangebied vanaf het Laat-Paleolithicum gunstig is geweest voor jagers-verzamelaars en vanaf het Neolithicum voor landbouwers. Als het bodemprofiel in het plangebied bestaat uit een haarpodzolprofiel dan is de kans op het voorkomen van archeologische resten laag. De archeologische resten komen dan direct aan of onder de bouwvoor voor. De vondstenlaag wordt verwacht in de eerste 30 cm beneden de bouwvoor. Archeologische sporen (uitgezonderd diepe paalsporen en waterputten) worden binnen 50 cm beneden de bouwvoor verwacht. De archeologische resten bestaan hoofdzakelijk uit aardewerk- of vuursteenstroeringen. Als er in het plangebied een hoge zwarte enkeerdgrond aanwezig is dan is de kans op het voorkomen van archeologische resten hoog. De archeologische resten komen dan onder het esdek en in de top van de

¹In werking getreden op 1 september 2007.

²De inhoud van de KNA kan worden geraadpleegd op www.sikb.nl.

oorspronkelijke C-horizont voor. De vondstenlaag is opgenomen onderin het esdek; hier wordt ook wel van 'cultuurlaag' gesproken: een doorwerkte oude bodem tussen het esdek en de ongeroerde ondergrond met kleine fragmenten aardewerk, natuursteen, vuursteen en houtskool. Archeologische sporen (uitgezonderd diepe paalsporen en waterputten) zullen zich bevinden tot ongeveer 25 cm in de top van de C-horizont. Organische resten en bot zullen door de relatief droge en zure bodemomstandigheden slecht zijn geconserveerd. Het complextype en de omvang kunnen niet nader worden gespecificeerd door de beperkte gegevens. De aanleg van de voormalige en huidige bebouwing en de huidige bestrating kunnen het bodemprofiel in het gehele plangebied hebben verstoord. Indien er in het plangebied een esdek aanwezig is, is de kans dat mogelijke archeologische sporen intact zijn gebleven het grootst.

1.3 Doel van het inventariserend veldonderzoek

Het inventariserend veldonderzoek (IVO) dient ertoe het in het bureau-onderzoek voorgestelde verwachtingsmodel te verifiëren en met veldwaarnemingen te completeren. Het IVO bestaat uit drie stappen: verkennend, karterend en waarderend. Het verkennend onderzoek richt zich op de bodemopbouw en mogelijke bodemverstoringen die de archeologische trefkans kunnen beïnvloeden. Het karterend onderzoek stelt vast of er al dan niet archeologische waarden aanwezig zijn. Het waarderend onderzoek bepaalt de waarde van de archeologische resten.

1.4 Werkwijze

Het IVO is uitgevoerd als een verkennend booronderzoek. Hiertoe zijn met behulp van een edelmanboor met een diameter van 7 cm vijf verkennende boringen op het onderzoeksterrein geplaatst tot maximaal 200 cm –mv. De boorkernen zijn zorgvuldig uitgelegd, waarbij de opeenvolgende bodemlagen precies konden worden beschreven en opgemeten. Het opgeboorde materiaal is doorzocht op de aanwezigheid van archeologische resten. Vervolgens is de bodemopbouw per boring beschreven en is er gelet op de aanwezigheid van archeologische indicatoren zoals aardewerkfragmenten, houtskool, fosfaatvlekken, vuursteen, natuursteen, verbrand leem en bot. De boringen zijn beschreven volgens de Archeologische Standaardbeschrijvingsmethode (ASB) (Bosch 2008).

2 Resultaten inventariserend veldonderzoek

De locatie van de boringen is weergegeven in afbeelding 2. De resultaten van het verkennend booronderzoek zijn opgenomen in bijlage 1. In alle boringen werden matig fijne tot zeer grove zanden aangetroffen, waarbij de korrelgrootte van het opgeboorde sediment bij alle boringen naar beneden toe toeneemt. De top van het bodemprofiel bestaat (onder de afdekkende betonlaag) in alle boringen uit een 90 tot 135 cm dikke, humusrijke vergraven laag. De bodemopbouw op de onderzoekslocatie wordt gekenmerkt door verstoring. Hierdoor is niet meer te bepalen welk bodemprofiel van nature aanwezig is geweest. Het bodemprofiel is vergraven tot in de C-horizont. Hierbij zijn de grofzandige afzettingen van Beegden door het hierboven aanwezige dekzand gegraven. Ook de afwezigheid van restanten (fibers) van de haarpodzolgrond beneden de vergraven laag duiden hierop. Dit duidt op een diepe verstoring. De verstoorde bodemlagen kenmerken zich door de aanwezigheid van concentraties baksteen en puin en door kleurafwijkingen en -vlekken. De grove zanden in de ondergrond bestaan uit Maasafzettingen, behorend tot de Formatie van Beegden, die door de opheffing van de Peelhorst dicht onder het maaiveld liggen. Uit de boringen blijkt dat het bodemprofiel in het plangebied tot 80 – 150 cm diepte is verstoord, vermoedelijk doordat het plangebied de laatste 75 jaar bebouwd is geweest. In de boringen zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen.

3 Samenvatting en conclusie

Volgens het bureau-onderzoek door Econsultancy blijkt dat het plangebied vanaf het Laat-Paleolithicum gunstig is geweest voor jagers-verzamelaars en vanaf het Neolithicum voor landbouwers. Op basis van het bureau-onderzoek werden haarpodzolgronden en enkeerdgronden op de onderzoekslocatie verwacht. Het verkennend inventariserend booronderzoek heeft aangetoond dat de bodemopbouw in het plangebied tot 80–150 cm –mv is verstoord, vermoedelijk door de aanwezigheid van bebouwing gedurende de afgelopen 75 jaar. Hierdoor kon het oorspronkelijk bodemprofiel niet bepaald worden. De kans dat op de onderzoekslocatie nog een vondstlaag aanwezig is, is door de verstoring erg klein. Gezien de sterk verstoorde aard van de locatie, de afwezigheid van archeologische indicatoren in de boringen en de afwezigheid van archeologische waarnemingen in de directe omgeving, is een vervolgonderzoek daarom onzes inziens niet noodzakelijk.

4 Aanbeveling

Op de onderzoekslocatie sprake is van vrij diepe verstoring. De kans is daarom klein dat nog intacte archeologische resten en/of sporen aanwezig zijn. Wij adviseren daarom om de onderzoekslocatie vrij te geven. Het is aan het bevoegd gezag, de gemeente Mill en St. Hubert, om de onderzoekslocatie definitief vrij te geven. De meldingsplicht uit de Wet op de archeologische monumentenzorg blijft voor de locatie wel van kracht. Mochten onder het verstoorde pakket alsnog archeologische resten worden aangetroffen, moet dit direct worden gemeld aan het bevoegd gezag.

Literatuur

- Berendsen, H.J.A., 2004. *De vorming van het land*. Assen (Fysische geografie van Nederland). Vierde, geheel herziene druk.
- Bosch, J.H.A., 2008. *Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode versie 1.1. Op basis van de Standaard Boor Beschrijvingsmethode versie 5.2*. Utrecht (Deltares-rapport 2008-U-R0881/A).
- Brandt, R.W. et al. (red.), 1992. *ARCHIS. Archeologisch Basis Register, versie 1.0*. Amersfoort.
- Mulder, E.F.J. de et al., 2003. *De ondergrond van Nederland*. Groningen/Houten.
- Stiekema, M., 2009. *Archeologisch bureauonderzoek Dorpsstraat 6-8 te Langenboom in de gemeente Mill en St. Hubert*. Swalmen (Econsultancy Rapport 09013012).

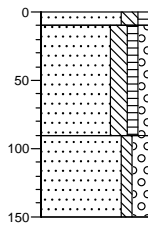

Afbeelding 2. Boorpuntenkaart. Door: M. Stiekema.

Bijlage 1 Boorprofielen

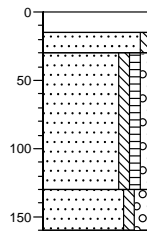
Boring: 1

X: 178620
Y: 412572

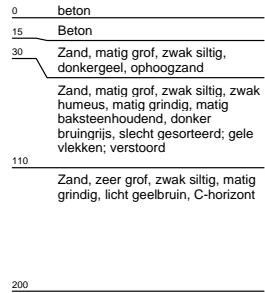
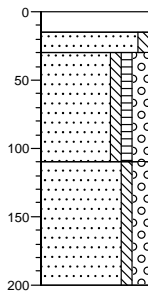
Boring: 2

X: 178644
Y: 412613

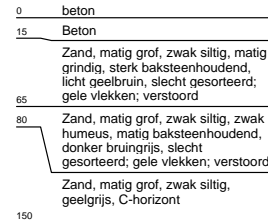
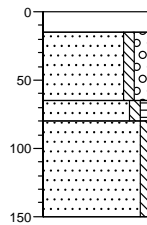
Boring: 3

X: 178654
Y: 412634

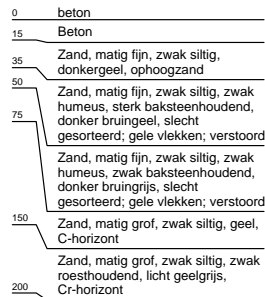
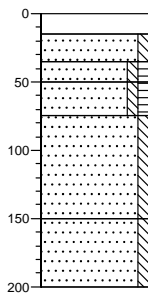
Boring: 4

X: 178658
Y: 412573

Boring: 5

X: 178665
Y: 412594

Legenda (conform NEN 5104)

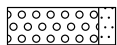
grind

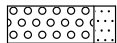
Grind, siltig

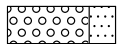
Grind, zwak zandig

Grind, matig zandig

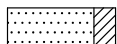

Grind, sterk zandig

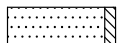

Grind, uiterst zandig

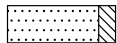
zand

Zand, kleiig

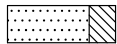
Zand, zwak siltig

Zand, matig siltig

Zand, sterk siltig

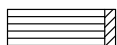

Zand, uiterst siltig

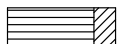
veen

Veen, mineraalarm

Veen, zwak kleiig

Veen, sterk kleiig

Veen, zwak zandig

Veen, sterk zandig

klei

Klei, zwak siltig

Klei, matig siltig

Klei, sterk siltig

Klei, uiterst siltig

Klei, zwak zandig

Klei, matig zandig

Klei, sterk zandig

leem

Leem, zwak zandig

Leem, sterk zandig

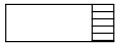
overige toevoegingen

zwak humeus

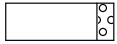
matig humeus

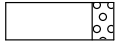
sterk humeus

zwak grindig

matig grindig

sterk grindig

geur

- geen geur
- ◐ zwakke geur
- ◑ matige geur
- ◒ sterke geur
- ◓ uiterste geur

olie

- geen olie-water reactie
- ▣ zwakke olie-water reactie
- ▤ matige olie-water reactie
- ▥ sterke olie-water reactie
- ▦ uiterste olie-water reactie

p.i.d.-waarde

- ⊠ >0
- ⊡ >1
- ⊢ >10
- ⊣ >100
- ⊤ >1000
- ⊥ >10000

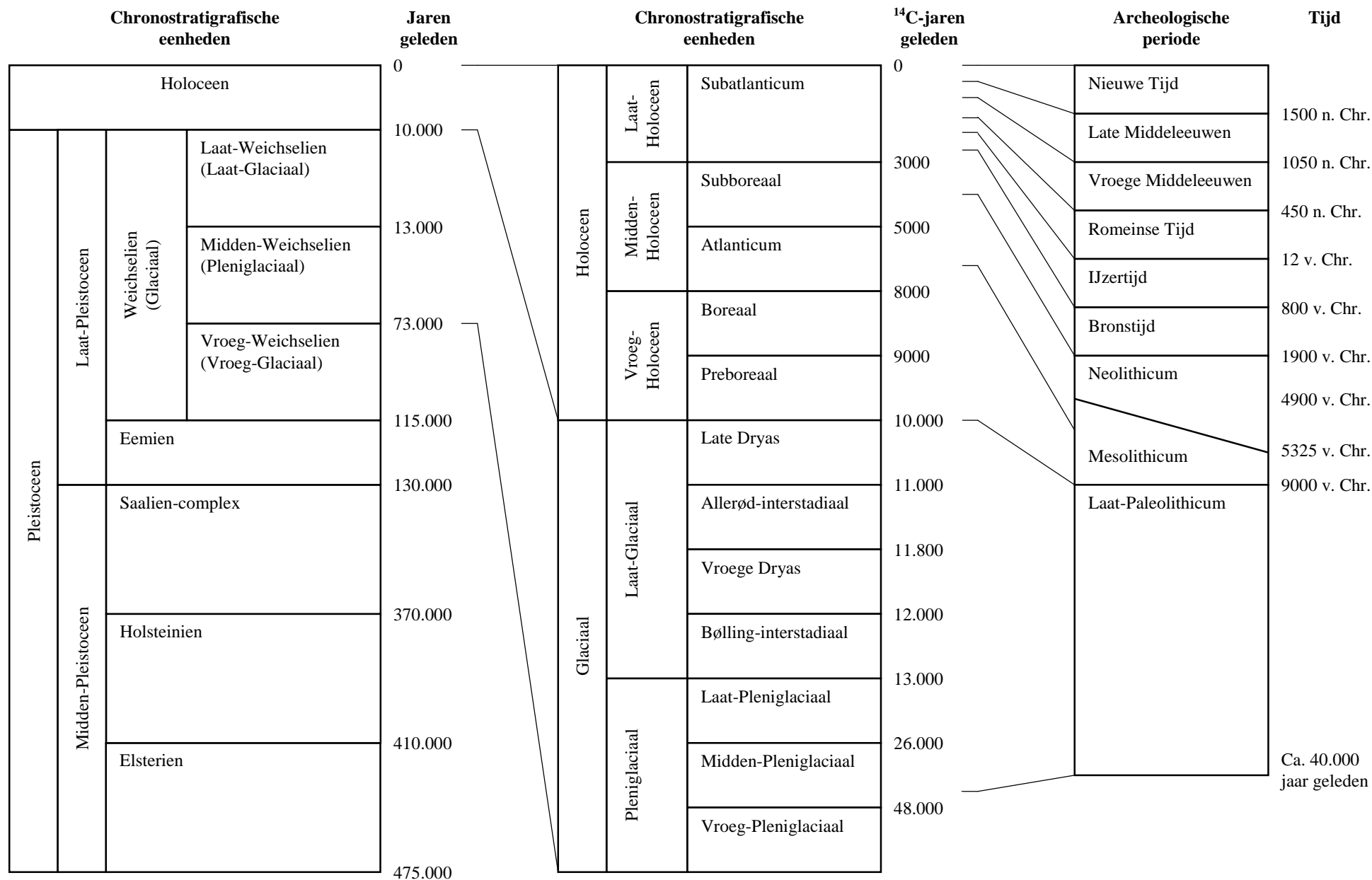
monsters

- ▮ geroerd monster
- ▯ ongeroerd monster

overig

- ▲ bijzonder bestanddeel
- ◀ Gemiddeld hoogste grondwaterstand
- ≡ grondwaterstand
- ◆ Gemiddeld laagste grondwaterstand

- ▨ slib
- ▩ water

Bijlage 2. Een overzicht van geologische (chronostratigrafische) en archeologische periodes. Door: A.J. Wullink. Gebaseerd op: Brandt et al. 1992; De Mulder et al. 2003; Berendsen 2004.